

SAMLENOTAT

12. februar 2008

J.nr.

Ref. SVF

Side 1/51

**Energidelen af rådsmøde (Transport, Telekommunikation og Energi)
den 28. februar 2008**

	Side
1. Meddelelse om en Strategisk Energiteknologi Plan (SET-Plan)	2
– <i>Rådskonklusioner</i>	
2. Klima- og energipakken	
– <i>politiske drøftelser</i>	
3. 3. liberaliseringspakke for el- og gasmarkederne	11
a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet. KOM (2007)528 endelig	
b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas. KOM(2007)529 endelig	
c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder. KOM(2007)530 endelig	
d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling. KOM(2007)531 endelig	
e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet. KOM(2007)532 endelig	
– <i>orienterende debat om nøglespørgsmål</i>	

1. Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet vedrørende en Strategisk Energiteknologiplan for EU (SET-plan) ”Mod en fremtid med lavere kulstofemissioner” KOM (2007) 723 endelig.

Nyt notat

Resumé

Kommissionens meddelelse beskriver en mulig fælles strategi for fremme af energiteknologier som opfølgning på EU's beslutning om en fælles energipolitik ved topmødet 9. marts 2007. Kommissionen foreslår en koordineret strategi mellem EU, de europæiske industrivirksomheder og medlemslandene. Der foreslås en prioritering af energiteknologier med vægt på energieffektivisering, vedvarende energi og såkaldte ”low carbon” teknologier (fossilt fyrede kraftværker med CO₂-rensning samt 4. generations kernekraftværker). Samtidig lægges op til etablering af nyt samarbejde:

- *En europæisk strategigruppe for energiteknologier under Kommissionens ledelse*
- *Et europæisk informationssystem vedr. energiteknologier og menneskelige ressourcer*
- *Industriinitiativer vedr. vind, sol, bioenergi, avancerede netværk, CO₂-rensning og kernekraft*
- *En europæisk alliance mellem institutioner for energiforskning*
- *Planlægning af den europæiske infrastruktur på energiområdet*
- *Forslag om øgede midler og ressourcer til energiforskningen i Europa*
- *Øget internationalt samarbejde.*

I forlængelse af meddelelsen har formandskaber fremlagt udkast til Rådskonklusioner, som forventes vedtaget på energiministrenes møde den 28. februar 2008.

1. Meddelelsens formål og indhold

Meddelelsen En strategisk energiteknologiplan for EU (SET-plan) ”Mod en fremtid med lavere kulstofemissioner” (KOM (2007) 723 endelig) er fremsendt af Kommissionen den 28. november 2007.

Meddelelsen, som er Kommissionens udspil for teknologifremme på energiområdet, blev annonceret i energipakken fra årsskiftet (jfr. Kommissionens meddelelse 10. januar 2007: ”Mod en strategisk europæisk energiteknologisk plan (SET-plan)” (KOM(2006) 847 endelig)).

Formålet med planen for strategisk teknologifremme på energiområdet (SET-planen) er at understøtte de energipolitiske mål, som EU fastlagde ved topmødet 9. marts 2007. Målene på EU-plan går bl.a. ud på, at der frem til 2020 skal ske

- forbedring af energieffektiviteten med 20 %
- udbygning med vedvarende energi, så den dækker 20 % af energiforsyningen
- reduktion af udledningen af drivhusgasser med 20 % (og 30% på grundlag af internationale aftaler)
- udbygning med biobrændstoffer, så de dækker 10 % af behovet.

SET-planen er en af flere komponenter, som for tiden drøftes. Andre komponenter er handlingsplanen for energieffektivisering, samt fordelingen mellem EU-lande af udbygningen med vedvarende energi mellem medlemslandene. Samtidig drøftes udledningen af drivhusgasser bl.a. som led i Klimakonventionens partsmøder, senest COP 13 på Bali.

SET-planen drejer sig om, hvordan teknologiindsatsen i EU, industrien og medlemslandene indrettes bedst muligt til at opfylde målene.

Generelt lægger planen således op til, at energieffektivisering i hele energisystemet ud til slutforbruget prioriteres. Der sigtes på at etablere en omfattende markedsføring af energieffektive løsninger ud til slutforbruget i bygninger, transport og virksomheder, også i kombination med lokale forsyningsløsninger (poly-generation, brændselsceller mv.).

Den mere konkrete del af SET-planen, som rækker frem mod EU's 2020 målsætninger, fokuserer på:

- vindkraft (særligt offshore)
- solceller
- avancerede netværk
- effektiv teknologi i lille skala
- 2. generations biobrændstoffer
- CO₂ opsamling og -lagring
- kernekraft (fission).

Planen indeholder desuden en langsigtet vision på vej mod et "low carbon" energisystem. Frem mod 2050 er udfordringen at skabe gennembrud for en ny generation af teknologier vedr. konkurrencedygtig vedvarende energi, omkostningseffektiv energilagring, ny infrastruktur, videreudvikling af kernekraft (4. generations fission samt demonstration af fusion i forbindelse med ITER), samt endelig nye typer energieffektive løsninger (materialer, nanovidenskab og it-løsninger).

1. For at nå målsætningerne foreslår SET-planen, at der udvikles en fælles strategisk planlægning på EU-niveau. Der skal etableres en **Styregruppe for Strategiske Energiteknologier** under Kommissionens ledelse. Der ventes holdt et samlet europæisk møde i første halvdel af 2009.
2. Desuden skal et nyt **Informationssystem** understøtte det strategiske arbejde og omfatte både teknologiudvikling og ressourcer.
3. Gennemførelsen af SET-planen vil på industrisiden omfatte en række **Industriinitiativer** inden for den halve snes områder, der i dag er understøttet af europæiske teknologiplatforme, dvs. *vind, sol, bioenergi, avancerede netværk, CO₂-rensning og kernekraft*.
4. På forskningssiden foreslås, at der skabes en europæisk **Energiforskningsalliance**, og der planlægges en struktureret dialog med institutioner mv. i 2008. Det nye europæiske teknologiske institut skal endvidere involveres aktivt.

5. På infrastrukturens side påtænkes, at der i 2008 etableres en koordineret *Infrastrukturplanlægning* af europæiske netværk og energisystemer, altså en slags energiplanlægning.
6. I planen understreges behovet for *øgede ressourcer* - såvel finansielle som menneskelige. Selv om 7. rammeprogram indeholder en vis øgning i de økonomiske midler til energiteknologisk forskning, vurderes disse midler som utilstrækkelige. Tilsvarende er der brug for, at den menneskelige ressourcebase udvikles.
7. Endelig peger SET-planen på behovet for en ny *international strategi*.

Som opfølgning på SET-planen vil Kommissionen udarbejde en meddelelse om finansiering af bl.a. en række pilotanlæg (kraftværker) med CO₂-rensning.

Kommissionen lægger op til, at medlemslandene skal tilslutte sig SET-planens ideer og arbejde for at tilrettelægge deres forsknings- og innovationsarbejde i tråd med de energipolitiske mål. Der vil således som skitseret blive etableret en styringsstruktur i 2008.

Meddelelsen er fremsendt til Rådet, Europa-Parlamentet, den Økonomiske og Sociale Komité, og Komitéen for Regionerne. Der foreligger endnu ikke udtalelser fra Europa-Parlamentet eller komiteerne.

2. Udkast til Rådskonklusioner

Rådets drøftelser af SET-planen startede under det portugisiske formandskab. Det slovenske formandskab har gennemført en proces, hvor Rådets arbejdsgruppe for energi har drøftet rådskonklusioner med henblik på vedtagelse på energiministtermødet den 28. februar 2008.

I det foreliggende udkast til Rådskonklusioner hilser Rådet Kommissionens meddelelse velkommen og tilslutter sig de deri fremsatte grundlæggende principper for en europæisk politik på energiteknologiområdet, herunder at politikken skal bygge på de energipolitiske mål, besluttet 9. marts 2007, og at strategien skal omfatte hele udviklingskæden fra forskning til markedsindtrængen af teknologierne. Rådet tilslutter sig de mål og aktioner, Kommissionen foreslår i meddelelsen. Det drejer sig bl.a. om

- at igangsætte nye industriinitiativer i samarbejde mellem den offentlige og private sektor. 6 initiativer prioriteres: - vind, sol, bioenergi, kulstofopsamling og -lagring, elnet og kernekraft (fission). Desuden opfordres Kommissionen til at afsøge mulighederne for nye initiativer vedr. havenergi, energilagring og energieffektivisering. Fra dansk side har man lagt vægt på, at industriinitiativerne omfatter vedvarende energi og energieffektivisering
- at øge energieffektiviteten gennem aktiv støtte, bl.a. ved at fremme udbredelsen af energieffektive teknologier og stimulere opmærksomheden hos forbrugerne, herunder sætte nye standarder og gøre brug af det offentliges indkøbspolitik.
- at etablere en styregruppe, på højt niveau der kan mødes for at udveksle information og foreslå aktiviteter med henblik på at optimere de samlede aktiviteter i Det Europæiske Forskningsrum gennem fælles programmer; - i sammenhæng hermed etableres en struktureret dialog, som kan føre til en europæisk alliance mellem institutioner for energiforskning,

- at stile mod en betydelig forøgelse af de nationale og europæiske midler til energiforskning, tilpasset forskningsressourcernes tilgængelighed,
- at forbedre forskernes og institutionernes kapacitetsopbygning og herunder anmode the European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI) om at identificere behovet for europæiske infrastrukturer,
- at udvikle samarbejdet mellem det offentlige, industrien og forskningsverdenen til at understøtte SET-planens mål. Denne udvikling kan blandt andet omfatte offentlig-private partnerskaber, økonomiske virkemidler, udvikling af markeder for ny teknologi, indførelse af regulering til fremme af udbredelsen af nye teknologier, og indførelse af normer og standarder for energieffektive produkter og tjenester,
- at gennemføre virkemidler inden for forskning, statstøtte, landbrug, transport og offentlig indkøbspolitik, som understøtter de energipolitiske mål, og
- at øge det internationale samarbejde.

Rådet opfordrer desuden Kommissionen til

- i 2008 at påbegynde arbejdet med de nævnte mål – i tæt samarbejde med medlemslandene og andre relevante aktører, herunder ved at fremlægge en meddelelse vedr. finansiering af ”low carbon” teknologier,
- at evaluere SET-planen med jævne mellemrum, og etablere åbne informations- og videnssystemer om energiteknologier, og
- at sørge for, at de relevante fællesskabsprogrammer gennemføres, så de støtter op om målene i SET-planen.

3. Gældende dansk ret

Ikke relevant. Meddelelsen indeholder ikke forslag til retsakter. Der er tale om en række overvejelser og forslag af strategisk art, der involverer industrien, forskningsmiljøer, medlemsstaterne og EU fællesskabet.

4. Høring

Meddelelsen blev sendt i høring hos følgende institutioner, virksomheder og organisationer med frist 24. december 2007:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fællesforbund - 3F, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF og Vindmølleindustrien.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

CO-industri, Dansk Energi, Dansk Industri, Energitilsynet og Organisationen for Vedvarende Energi (OVE).

I det følgende resumeres de afgivne høringssvar:

CO-industri ser yderst positivt på SET-planen. Der er i tillæg til planen behov for en informationsindsats for at øge interessen og accepten af vedvarende energiteknologier, også gennem lokale initiativer ('community level'). Der stilles dog for få midler til rådighed, og i første række bør der ske en bedre koordinering af de finansieringsordninger, som varetages af Kommissionen selv. Den af Kommissionen lovede meddelelse om bedre finansiering bør desuden indeholde konkrete anvisninger i forhold til midlerne under 7. rammeprogram og strukturfonde mv. Derudover nævner CO-industri, at omlægningen af infrastruktur på energiområdet bør overvejes allerede nu, mens man på den anden side skal åbne for, at teknologier som bølgekraft og geotermi indgår i et intelligent mix af vedvarende energi.

Dansk Energi finder SET-planen utilstrækkelig i forhold til de ambitiøse energimål, EU har sat. Der mangler finansiering, ligesom der er usikkerhed om kvotesystemets videreførelse efter 2012. Konkret hilses velkomment, at kulstofopsamling og -lagring tages op sammen med systemintegration af de nye teknologier. Herudover savnes omtale af kraftvarmens muligheder.

Energitilsynet lægger vægt på, at de ret omfattende støtteordninger, som SET-planen lægger op til, gøres stabile og transparente, så der ikke skabes unødige investeringsrisici på et energimarked med konkurrence. Man støtter desuden, at der i sammenhæng med den 3. liberaliseringspakke etableres en europæisk planlægning af infrastrukturen (herunder transmissionsnet). Det hilses desuden velkomment, at Kommissionen vil udarbejde en meddelelse om finansiering af energianlæg.

Dansk Industri/Energiindustrien er meget optaget af, at der kommer konkrete resultater ud af SET-plan arbejdet, som ses som et lille skridt i den rigtige retning. Midlerne til en energiteknologisk strategi må øges mærkbart, og samarbejdet mellem aktørerne og på europæisk plan trænger til et markant løft. Desuden må udviklingskæden fra forskning og hele vejen til markedet sikres. Der henvises til kommentarerne fra Business Europe 13. december 2007, som herudover foreslår

- samarbejde om den lovede meddelelse om bedre finansiering i 'low-carbon' teknologier,
- øget fokus på energieffektivisering (både på forsyningsiden og hos slutforbrugerne)
- mekanismer til at stimulere markedet for nye teknologier, og
- en systematisk metode til at prioritere de mest lovende teknologier.

Organisationen for Vedvarende Energi (OVE) er enig i behovet for øget forskning og udvikling på energiområdet, men mener ikke, der bør forskes i atomkraft, ligesom udviklingen af CO₂ opsamling og -lagring bør finansieres af brugerne af fossil energi. Der peges på en række teknologier: biomasse og kraftvarme, lavenergi huse, køling ved hjælp af vedvarende energi, bæredygtig transport, geotermi, bølgekraft, energieffektivisering i industrien, samt integrerede løsninger (herunder intelligente energinet). Samtidig opfordres til en mere åben dialog mellem industrien og offentligheden.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positivt indstillet over for meddelelsen fra Kommissionen, der ligger tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006.

Mange af ideerne bag SET-planen, herunder prioritering af vedvarende energi og energieffektivitet, korresponderer med de forslag og ønsker, som i processen er fremsat fra dansk side. Generelt hilser regeringen derfor planen velkommen, herunder at der skabes en energiteknologisk strategi i EU-regi, som også dækker hele udviklingskæden for energiteknologier fra forskning til markedsføring. En sådan strategi kan blive et afgørende instrument til gennemførelsen af den europæiske energipolitik.

Fra dansk side har man også støttet vedtagelsen af 7. rammeprogram, herunder arbejdet aktivt for, at midlerne til vedvarende energikilder og energieffektivitet skal udgøre størstedelen af det ikke-nukleare energiområde i 7. rammeprogram.

I forhold til de oprindelige ideer om, hvorledes SET-planen skulle betyde en opfølgning på de energipolitiske mål for 2020 vedr. vedvarende energi og energieffektivisering, rummer planen en række tilføjelser vedr. opsamling og lagring af CO₂ fra fossilt fyrede værker (CCS) samt udnyttelse af kernekraft. (fission). Fra dansk side finder man, at CCS primært skal finansieres af erhvervet, mens kernekraften må være et nationalt anliggende. Det understreges fra dansk side, at en udvidelse af SET-planens sigte ikke må ske på bekostning af indsatsen for vedvarende energi og energieffektivisering.

Med hensyn til Kommissionens konkrete forslag og udkastet til Rådskonklusioner har man fra dansk side gjort sig en række overvejelser:

- Generelt har man fra dansk side gjort gældende, at strategien skal omfatte hele udviklingskæden fra forskning til markedsindtrængen af teknologierne, SET-planen skal således omfatte alle relevante EU-programmer (7. rammeprogram, innovationsprogrammerne, Intelligent Energi Europa, strukturfondene mv.). Disse synspunkter er tilgodeset i udkastet til Rådskonklusioner.
- *En europæisk strategigruppe for energiteknologier under Kommissionens ledelse:* Etablering af en sådan gruppe i Kommissionsregi vil forhåbentlig kunne fremme den energiteknologiske tilgang i forhold til 7. rammeprogram og andre EU-støtteordninger. Det må imidlertid også tages i betragtning, at Kommissionen allerede øver indflydelse i fora med lignende sigte, bl.a. teknologiplatformene og det nye fælles teknologiinitiativ mellem industrien og Kommissionen (JTI) for brændselsceller og brint. Ikke blot fra dansk side, men også de øvrige medlemslandes, har man indtaget en afventende holdning for at sikre, at en sådan gruppe tilfører værdi, og formuleringerne i udkastet til Rådskonklusioner understreger dette..
- *Et europæisk informationssystem* vedr. energiteknologier og menneskelige ressourcer vil være et godt initiativ til at forbedre overblikket og grundlaget for beslutninger vedr. teknologifremme. Initiativet kan i øvrigt have nyttige paralleller i allerede eksisterende samarbejde som Nordisk Energiforskningsprogram og IEA's teknologisamarbejde.
- *Industriinitiativer* vedr. vind, sol, bioenergi, avancerede netværk, CO₂-rensning og kernekraft vil være en slags overbygning på de eksisterende teknologiplatforme. Fra

dansk side har man peget på faren for, at disse initiativer kan medføre duplikering og unødvendigt bureaukrati. I udkastet til Rådskonklusioner er de danske synspunkter tilgodeset, idet det bl.a. understreges, at initiativerne ikke medfører belastning på EU's midler, men må afhænge af industriens interesse.

- Man har fra dansk side tillige efterlyst en stærkere satsning på vedvarende energi og energieffektivisering, hvor der i dag savnes teknologiplatforme. I udkastet opfordres Kommissionen desuden til at afsøge mulighederne for nye initiativer vedr. havenergi, energilagring og energieffektivisering. Samtidig *energieffektivisering* fået en mere fremtrædende plads i udkastet til Rådskonklusioner.
- *En europæisk alliance* mellem institutioner for energiforskning er allerede aftalt uformelt mellem ledere i energiforskningsverdenen og Kommissionen. Fra dansk side støttes sådan en alliance, forudsat at der bliver etableret gode danske kontakter.
- *Planlægning af den europæiske infrastruktur* på energiområdet kan vise sig at være nyttig i en omstilling til en ny struktur på energisystemet med mere vedvarende energi og lokal energiforsyning (distribueret energi). Der er naturligvis også behov for at se på de transeuropæiske net, især ved etablering af store, nye energiproduktioner som offshore vindkraft. Man må sikre sig, at denne planlægning bliver fremadrettet mod moderne energisystemer med høje andele af lokal eller vedvarende energi.
- Forslag om *øgede midler og ressourcer* til energiforskningen i Europa: - Fra dansk side er det i EU-indspillet fra oktober 2006 foreslået, at EU's støtte til forskning, udvikling og demonstration på energiområdet fordobles ved førstkommende budgetrevision i 2008/2009 og den efterfølgende budgetperiode. Såfremt der bliver en revision af de finansielle perspektiver 2007-2013, kan man således arbejde for en øget andel til energiområdet, samt at de forskellige EU-programmer koordineres i forhold til udviklingskæden fra forskning til marked. Udkastet til Rådskonklusioner understøtter overordnet set, at der sker en betydelig forøgelse af midlerne, forudsat at den nødvendige forskningskapacitet er til stede. I denne forbindelse indgår det danske forslag om at anmode *the European Strategy Forum on Research Infrastructures* (ESFRI) om at identificere behovet for europæiske infrastrukturer vedr. vedvarende energi.
- Fra dansk side kan man ligeledes støtte ideerne om at udvikle samarbejdet mellem det offentlige, industrien og forskningsverdenen til at understøtte SET-planens mål, ligesom der er behov for at gennemføre virkemidler inden for forskning, statstøtte, landbrug, transport og offentlig indkøbspolitik, som understøtter de energipolitiske mål
- *Øget internationalt samarbejde*: Dette støttes fra dansk side.
- Fra dansk side er det klart understreget, at Kommissionens udarbejdelse af en meddelelse om *finansiering af teknologier med lavt kulstofudledning* bør tage udgangspunkt i, at erhvervslivet skal levere en væsentlig del af finansieringen, samt at det ikke må ske på bekostning af indsatsen for vedvarende energi og energieffektivisering.
- Ud over den danske holdning til de enkelte forslag i meddelelsen har man fra dansk side fremhævet det store behov for at udvikle de forskellige aktørers deltagelse i strategien. Det gælder for det første involvering af lokale aktører i innovationsprocesserne, samt en parallel udvikling af stabile støtteordninger og fremadrettet offentlig regulering. For det andet er der behov for at etablere privat-offentlige partnerskaber og anden vekselvirkning mellem aktørerne, samt generelt at engagere erhvervslivet og industrien i processerne. Også internationalt kan der være fordel ved at satse på europæiske

partnerskaber, hvor industriens og nationale initiativer kombineres med EU-programmer.

- Det danske forslag om at koordinere de forskellige EU-programmer (7. rammeprogram, innovationsprogrammerne, strukturfondene, Intelligent Energi Europa 2) inden for SET-planens rammer er desuden taget med i udkastet til Rådskonklusioner.

Samlet set kan man fra dansk side tilslutte sig det foreliggende udkast til Rådskonklusioner, udarbejdet på grundlag af Kommissionens Meddelelse.

6. Forhandlingsituationen

Der har fra starten været en positiv holdning fra medlemsstaterne i retning af, at energiforskningen bør opprioriteres, og at der vil kunne opnås fordele og synergi ved et bedre samspil mellem energipolitikken og teknologifremme på energiområdet. En massiv teknologifremme kan være en vigtig forudsætning for at opnå de i marts 2007 fastlagte energipolitiske mål.

Der blev i 2007 afholdt en række møder om SET-planens indhold, og medlemslandene blev t bedt om at forholde sig til en række spørgsmål, relateret til samspillet mellem EU's og den nationale forskningsindsats. Her har vi fra dansk side bl.a. kunnet referere til ideerne i det nye energiforskningsprogram EUDP.

Kommissionens forslag i meddelelsen afspejler formentlig det ambitionsniveau, man har anset for realistisk. Forhandlingsituationen er præget af, at de enkelte EU medlemslande har forskellige forudsætninger med hensyn til bl.a. energikilder (kul, gas, olie, kernekraft og vedvarende energi), hvilket vanskeliggør et fælles teknologivalg. Nogle lande vil formentlig hælde til at beholde en selvstændig prioritering af de nationale midler.

For at afdække mulighederne for at skabe en enig prioritering i Rådet har det portugisiske formandskab holdt en debat ved energiministtermødet 3. december 2007, baseret bl.a. på et såkaldt visionspapir med formandskabets idéer om prioriteringer etc. Det slovenske formandskab har endvidere bedt landene om at give et bud på mulige rådskonklusioner til vedtagelse på energirådsmødet den 28. februar 2008. I december 2007 og januar 2008 er en række udkast til Rådskonklusioner blevet drøftet i Rådets grupper vedr. henholdsvis forskning og energi.

Under drøftelserne er medlemslandene fremkommet med en lang række udtalelser og forslag. Der tegner sig et billede, hvor man generelt udtrykker positiv støtte til ideen om SET-planen, idet man erkender behovet for en aktiv opfølgning på de ambitiøse energipolitiske mål, der blev opstillet 9. marts 2007.

De fleste lande er også enige i, at der er behov for flere ressourcer. Disse ressourcer bør efter nogle landes mening tages ud af EU's eget budget, og altså ikke skaffes ved at beskære og overføre de nationale programmidler. Nogle af medlemslandene har desuden divergerende præferencer med hensyn til de enkelte teknologier og energikilder, f.eks. i brugen af kul og kernekraft. Derudover udtrykker flere lande en vis tvivl om nytten af nye organisatoriske tiltag, herunder etablering af en ny strategisk komité under Kommissionens ledelse.

Det videre forløb kan forventes at munde ud i, at nogle af Kommissionens forslag modificeres eller bringes i bedre overensstemmelse med de energipolitiske mål, herunder rettes ind efter

det visionspapir, som det portugisiske formandskab fremlagde til rådsmødet den 3. december 2007.

Det slovenske formandskab har således gennemført parallelle drøftelser af udkast til Rådskonklusioner i forskningsgruppen og energigruppen. Forskningsgruppen er nu blevet enige om et udkast til Rådskonklusioner, som er videredrøftet i Rådets energigruppe med henblik på energiministrenes møde 28. februar 2008. Gennem drøftelserne er opnået tilslutning til en række danske forslag, således bl.a. i forskningsgruppen om at pålægge ESFRI at identificere behovet for forskningsinfrastruktur inden for vedvarende energi.

7. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

De skitserede forslag har ingen direkte statsfinansielle konsekvenser. De foreslåede aktiviteter kan ved efterfølgende implementering resultere i krav om nye midler via EU's budgetter, hvoraf Danmark finansierer ca. 2 pct. Størrelsesordenen heraf kan der ikke siges noget kvalificeret om på nuværende tidspunkt.

Der er ikke foretaget en samfundsøkonomisk vurdering af Kommissionens oplæg.

Danske virksomheder og forskningsinstitutioner har haft en vigtig rolle i europæisk energiforskning, hvor det direkte danske deltagelse har været forholdsmæssigt stort (af størrelsesordenen over 100 mio. kr. pr. år). Den danske andel har på energiområdet været på samme høje niveau siden 1990'erne svarende til 5-6 % af EU's samlede midler inden for denne del af rammeprogrammet. Det kan sammenholdes med, at det danske EU-bidrag udgør under 2 pct. af budgettet.

Ud fra en erhvervmæssig synsvinkel er der også et aspekt i at udbygge de danske styrkepositioner inden for vedvarende energi og energieffektivisering. I det omfang teknologifremme også er med til at bane vej for en omfattende udbygning med vedvarende energi og reduktion af energiforbrug og drivhusgasudledning, har forslagene gunstige konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet.

8. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, er det åbenbart, at øget samarbejde på fællesskabsniveau er nødvendigt for, at medlemslandene skal kunne løfte de energipolitiske ambitioner, som blev vedtaget af det Europæiske Råd i marts 2007. Ingen medlemsstater kan løfte denne opgave alene. Af hensyn til en effektiv udnyttelse af ressourcerne til gennemførelse af planens målsætninger er det endvidere hensigtsmæssigt, at opgaven løftes i fællesskab. Regeringen finder derfor, at nærhedsprincippet er overholdt.

9. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig endnu. Det forventes, at en udtalelse vil blive afgivet primo 2008.

10. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering, forud for rådsmødet (energi) den 3. december 2007. Folketingets Europaudvalg orienteredes med samlenotat af 16. november 2007. Grundnotat fremsendtes til Folketingets Europaudvalg den 28. januar 2008.

3. (a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet

(revideret eldirektiv, 3. liberaliseringspakke).

KOM (2007)528 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af eldirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Europæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

Det vigtigste element i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en ISO (Independent System Operator).

Efter flere måneders forhandling har 8 medlemslande fornyligt foreslået en tredje option som et alternativ til ejermæssig adskillelse og ISO. Alternativet er den såkaldte EEU – Effective and Efficient Unbundling. Det er tvivlsomt om forslaget opfylder de retningslinjer, som blev sat af Det Europæiske Råd. Kommissionen forventes meget snart at fremlægge et non-paper med sin stillingtagen til EEU'en, med henblik på at bidrage til et kompromis.

Formandskabet har signaleret, at man vil undersøge muligheder for kompromis om 3. liberaliseringspakke under ministerfrokosten på rådsmødet den 28. februar.

1. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 28. september 2007.

Forslaget til revideret eldirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye el-direktiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1996 og ændrer el-direktivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet æn-

dringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i el-direktivet også ændringer af gas-direktivet, ændringer af de gældende forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en forordning om et energitilsyns-agentur på fælleskabsniveau.

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende eldirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelands selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.

Formålet med det indre marked for el, som siden 1999 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningsikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa"¹, at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssige adskillelse, som indgår i det eksisterende eldirektiv, mod hensigten, fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelserne, til gavn for konkurrencen.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.

---

¹ KOM(2007)1

- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen forslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, fx ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den iboende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektiv indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

For at sikre lige konkurrencevilkår på det indre marked for energi indebærer forslaget ligeledes, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber. Det foreliggende forslag kræver således, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra

tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse som EU-selskaber. Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Forslaget indeholder specifikke regler for, hvad en regulator har af opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med eget budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen foreslået en styrkelse af alle kunders rettigheder. Således lægger direktivforslaget op til at energiselskaberne hver måned skal oplyse forbrugerne om deres elforbrug og udgiften ved månedens elforbrug.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende el-direktiv er implementeret i den danske elforsyningslov. De foreslåede ændringer i el-direktivet vil også skulle implementeres i elforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser vurderes allerede at være opfyldt gennem Lov om Energinet Danmark, hvor systemansvaret og det overordnede transmissionsselskab blev overdraget til det statslige selskab Energinet.dk. Der kan dog blive tale om mindre justeringer i loven.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om

Energitilsynet i elforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fællesforbund - 3F, Forbrugerrådet, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF og Vindmølleindustrien.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk Olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

I det følgende resumeres de afgivne høringssvar:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukaritisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og

storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for alene at godkende tariferingsmetoden og ikke de konkrete tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning, med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tankerne om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundsøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettarriffen.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

4. Forhandlingssituationen

Generelt

Forhandlingerne har indtil videre fokuseret på de to direktiver for henholdsvis el og gas samt forordningen om et agentur for samarbejde mellem regulatorerne, og den følgende fremstilling beskriver den samlede status for disse tre forslag. Med hensyn til forslagene til reviderede forordninger for grænseoverskridende handel med el og gas har der kun været indledende drøftelser.

Der er generelt en bred opbakning til forslagens målsætninger om at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. En gruppe lande er dog afvisende over for den foreslåede fremgangsmåde. Det gælder især med hensyn til kravet om strukturelt at adskille transmissionsansvaret fra vertikalt integrerede energivirksomheder. En anden gruppe, deriblandt Danmark, har taget mest positivt imod pakken, som den foreligger. Andre lande støtter alene ejermæssig adskillelse i elsektoren.

Generelt har der i forhandlingerne udkrystalliseret sig fire hovedspørgsmål, nemlig effektiv adskillelse, bestemmelser om nationale tilsynsmyndigheder, oprettelse af et EU-agentur og 3. landsklausulen.

Det vigtigste og politisk langt det mest kontroversielle er spørgsmålet om ejermæssig adskillelse, hvor der er to grupper med meget modsatte synspunkter. Der eksisterer imidlertid også en mindre mellemgruppe bestående af en række af de nyeste EU-medlemmer, hvis stillingtagen vil være vigtig i forbindelse med et kommende kompromis.

Modstanderne af ejermæssig adskillelse fører en meget hård, og indtil videre en kompromisløs linje i forhandlingerne og afviser såvel ejermæssig adskillelse som ISO'en som alternativ. Modstandergruppen mener, at ejermæssig unbundling vil ødelægge de synergier, der ligger i at være ét selskab, og det vil underminere selskabernes mulighed for at klare sig i konkurrencen i forhold til andre store energiselskaber uden for EU. Modstander-gruppen stiller sig desuden grundlæggende spørgsmålstejn ved, om erfaringerne i lande med ejermæssig adskillelse har været gode.

Det er dog også bemærkelsesværdigt, at en relativ stor gruppe af lande ønsker ejermæssig adskillelse, og at nogle af disse lande også vil kunne leve med ISO'en. En række små og isolerede lande synes mest optaget af at opnå undtagelse fra kravet om ejermæssig adskillelse for små, isolerede markeder.

Mest fremskridt i forhandlingerne er der i forslagets del om de nationale tilsynsmyndigheders rolle. Her står medlemsstaterne mindre splittet og synes enige i, at Kommissionen på nogle områder er gået for vidt og har givet regulatorerne en for bred og for politisk opgaveportefølje.

Bestemmelser vedrørende investeringer fra tredjelande er også et politisk vigtigt element i pakken, især for nogle af de nye østeuropæiske lande. Det er formentlig et nødvendigt element i en mulig løsning, som kan bane vejen for betydelige støtte til ejermæssig adskillelse, men rejser også principielle spørgsmål om frihandel, protektionisme og mulig afsmittende effekt på andre områder.

Tredje option

Modstanderne af ejermæssig adskillelse og ISO'en, 8 lande i alt, har ultimo januar 2008 fremlagt et forslag til en alternativ løsning af kravet om effektiv adskillelse, den såkaldte EEU (Effective and Efficient Unbundling). Regelsættet bygger på krav om regnskabsmæssig, ledelsesmæssig og fysisk adskillelse (kinesiske mure) og styrket kontrol af TSO'en af den nationale regulator, frem for en egentlig ejermæssig adskillelse. TSO'en kan fortsat være en juridisk enhed inden for det integrerede selskab. Direktør og bestyrelsesmedlemmer må ikke have interesser i produktion og handel med energi. Tilsynsmyndigheden har veto-ret i relation til udpegelsen af direktøren. Forslagsstillere mener, at øget regulering og overvågning vil være tilstrækkeligt til at sikre, at TSO'en optræder neutralt.

Forslaget er blevet mødt med kritik også fra Kommissionen. Kritikken går overordnet på, at EEU'en ikke føjer afgørende nyt til de allerede eksisterende krav om regnskabs- og ledelsesmæssig adskillelse i den 2. liberaliseringspakke. For Kommissionen ligner den foreslåede model derfor blot en god implementering af 2. liberaliseringspakke, men er dog ifølge Kommissionen et tilbageskridt på nogle områder. Kommissionen finder ikke, at forslaget lever op til Det Europæiske Råds konklusioner om, at der er behov en effektiv adskillelse af forsyning og produktion fra transmissions aktiviteter, og Parlamentets betænkning om, at ejermæssig adskillelse er det mest effektive instrument til det. Kommissionen har dog samtidig givet udtryk for, at den er indstillet på at bidrage til et kompromis på grundlag af EEU-optionen, og det forventes, at den snarest fremlægger et non-paper herom, med de opstramninger, der er nødvendige for at forslaget efter Kommissionens opfattelse lever op til mandatet fra forårstopmødet. Det slovenske formandskab forventes også at være indstillet på at finde et kompromis, der går langt i retning af EEU-modellen.

Tempoet i beslutningsprocessen

I lyset af det kommende Europa-Parlamentsvalg i 2009 og efterfølgende udskiftning af Kommissionen spiller tidsfaktoren en vigtig rolle. Kommissionen synes angiveligt indstillet på, at sende et hurtigt kompromis om liberaliseringspakken i løbet af første halvår af 2008 med henblik på at lukke denne sag, så man kan koncentrere alle kræfter om klima- og energipakken. Danmark er sammen med flere andre lande enige med Kommissionen i behovet for en hurtig beslutningsproces. Imidlertid kan den markante uenighed om reglerne for ejermæssig adskillelse føre til, at processen trækker ud. Formandskabet arbejder derfor ihærdigt for, at der hurtigst muligt opnås enighed om regler om effektiv adskillelse i eldirektivet. De øvrige elementer i 3. liberaliseringspakke forventes at kunne falde på plads relativt hurtigt herefter.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen er enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked, herunder især en mere effektiv adskillelse.

Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Hidtil har man fra dansk side modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gælder også det alternative og tredje forslag om adskillelse af TSO'en fra kommercielle aktiviteter som flere af de store EU-lande har fremlagt.

Det tredje forslag - EEU'en - er en model med øget kontrol af TSO'en via stærkere regulering, men den takler ikke det grundlæggende problem, nemlig at de ejermæssige interessekonflikter fortsat består. Produktionsselskaber og handelsselskaber kan fortsat være en del af det integrerede selskab og udøve indflydelse på beslutninger, der træffes af TSO'en, herunder beslutninger om netudbygninger, som er et centralt element i forhold til at opnå en effektiv konkurrence i markedet. Det betyder også, at modellen ikke lever op til mandatet fra DER og Parlamentet

Fra dansk side er der stor skepsis over for forslaget. Efter dansk opfattelse vil forslag, der baserer sig på, at ejermæssige interessekonflikter kan løses gennem øget regulering og overvågning og ikke en reel juridisk- og ejermæssig adskillelse, ikke kunne føre til at sikre et velfungerende marked. Virkeliggøres forslaget i sin nuværende form må realiseringen af en effektiv funktionel adskillelse anses at ligge meget langt ude i fremtiden. I så fald vil det være mere i dansk interesse, at direktivforslaget ikke blev vedtaget.

Et kompromis kunne være, at EEU'en blev udformet som en tidsbegrænset undtagelsesmulighed (fx 5år), samtidig med at brug af undtagelsesmuligheden udløste særlige tilsynsbeføjelser til såvel nationale tilsynsmyndigheder som det Europæiske Agentur i forhold til en EEU. Dansk holdning vil muligvis skulle justeres i lyset af det kommende non-paper fra Kommissionen som forventes at indeholde de opstramninger i EEU'en, som Kommissionen finder nødvendige for at modellen kan leve op til mandatet.

Med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed, regulatoren, har Danmark været betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man fandt for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning. Det er centrale energipolitiske opgaver, der bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet. Den forhandlede tekst, som foreligger i udkast, lever op til dette hensyn, og volder derfor som sådan ikke Danmark problemer.

Danmark kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber udøver markedsmagt, er man fra dansk side principielt enig i, at de skærpede regler ejermæssig adskillelse eller ISO mellem produktion, distribution og transmission – også skal gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene i Danmark er problemstillingen ikke aktuel her. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye øst-europæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter at de således adskilte transmissionsoperatører kan blive opkøbt af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og bringe de pågældende landes forsyningssikkerhed i fare.

En velfungerende tredjelandebestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtager med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes sektorspecifikt, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget har statsfinansielle konsekvenser som følge af merudgifter til øget tilsyn, svarende til 1,6 mio. kr. pr. år (4 årsværk), som dog fuldt ud gebyrfinansieres. Forslaget har ingen konsekvenser for EU's budget. Forslaget vurderes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere omkostningseffektivt elmarked. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold. Forslaget medfører ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet og skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007.

3. (b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas (revideret gasdirektiv, 3. liberaliseringspakke).

KOM(2007)529 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af gasdirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Euro-

pæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

Det vigtigste element i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en ISO (Independent System Operator).

De fleste af bestemmelserne er identiske med eldirektivets bestemmelser, og det er forventningen, at når der er opnået enighed om eldirektivet vil det være forholdsvist enkelt at enes om gasdirektivet. Efter flere måneders forhandling har 8 medlemsland for nylig foreslået et alternativ til ejermæssig adskillelse og ISO. Alternativet er den såkaldte EEU – Effective and Efficient Unbundling. Det er tvivlsomt om forslaget opfylder de retningslinjer, som blev sat af Det Europæiske Råd. Kommissionen forventes meget snart at fremlægge et non-paper med sin stillingtagen til EEU'en, med henblik på at bidrage til et kompromis.

Formandskabet har signaleret, at man vil undersøge muligheder for kompromis om 3. liberaliseringspakke under ministerfrokosten på rådsmødet den 28. februar.

1. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

Forslaget til revideret gasdirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye gasdirektiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1998 og ændrer gasdirektivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i gasdirektivet også ændringer af eldirektivet, ændringer af forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en ny forordning om et EU energitilsyns-agentur på fællesskabsniveau.

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende gasdirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af transmissionssystemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Krav om selskabsmæssig og funktionel adskillelse af gaslagre fra produktion, handel og distribution
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelandes selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.

- Reviderede regler om mulighed for undtagelse fra direktivets regler om ejermæssig adskillelse, tredjepartsadgang og regulatorisk kontrol med priser og vilkår i forbindelse med ny infrastruktur.

Formålet med det indre marked for gas, som siden 2000 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 ”En energipolitik for Europa”², at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssige adskillelse, som indgår i det eksisterende gasdirektiv, mod hensigten fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopol-selskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelse, til gavn for konkurrencen.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.
- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen foreslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretslig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

---

² KOM(2007)1

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den ibrørende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektivt indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

Med hensyn til lagerselskaber foreslår Kommissionen, at lagerselskaberne som minimum adskilles selskabsmæssigt og funktionelt fra gasproduktion, -distribution og -forsyning. Ved funktionel adskillelse forstås blandt andet, at ledelsen af lageraktiviteten ikke direkte eller indirekte må have ansvaret for den daglige drift af produktions-, distributions- og forsyningsaktiviteter.

Det foreliggende forslag kræver, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU. Det betyder specifikt, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse, som EU-selskaber. De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissi-

onssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag yderligere tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslagets bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med selvstændigt budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen foreslår for at styrke alle kunders rettigheder, at energiselskaberne hver måned oplyser forbrugerne om forbrug og pris.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende gasdirektiv er implementeret i den danske naturgasforsyningslov. De foreslåede ændringer i gasdirektivet vil også skulle implementeres i naturgasforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser er i praksis gennemført i Danmark, da Energinet.dk, der p.t. er den eneste transmissionssystemoperatør, er uafhængig af produktion og handel og er forpligtet til at være det i henhold til Lov om Energinet Danmark. Der skal dog i naturgasforsyningsloven fastsættes bestemmelser om den ejermæssige adskillelse med henblik på at sikre, at eventuelle andre transmissionssystemoperatører, der måtte dukke op i Danmark, også kommer til at leve op til adskillelseskravet.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om Energitilsynet i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fællesforbund - 3F, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF og Vindmølleindustrien.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukarisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat, modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for ex-post regulering af tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gaslagre

Landbrugsraadet finder det vigtigt, at gaslagre bliver adskilt fra produktionsinteresser og mener ikke, at Kommissionens forslag er tilstrækkeligt på dette område.

Diverse

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

HNG/Midt-Nord finder forslag om, at der kan foretages leverandørskift på et hvilket som helst tidspunkt, samt at forbrugerne hver måned skal informeres om deres gasforbrug og dermed forbundne omkostninger, økonomisk bebyrdende for selskaberne, og dermed i sidste ende for forbrugerne. Efter HNG/Midt-Nords opfattelse er der i dag et hensigtsmæssigt og velfungerende system for skift af gasleverandør og fakturering. Forslaget bør derfor revideres i overensstemmelse hermed eller helt bortfalde. Dansk Energi støtter synspunktet for så vidt angår information om gasforbrug, og Energitilsynet finder det uhensigtsmæssigt med lovgivning på et sådant detaljeringsniveau.

HNG/Midt-Nord udtrykker bekymring over forslaget om, at der kan vedtages nærmere retningslinier for implementeringen af gasdirektivets artikel 3. Især udtrykkes bekymring for, at der fastsættes regler, der indebærer, at gasselskaberne tvinges til at håndtere sårbare forbrugere fx ved at skulle fastsætte særlige sociale tariffer.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningsikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

4. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked, herunder især en mere effektiv adskillelse.

Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Særligt bør man fra dansk side arbejde imod

et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gælder dog samtidig at et tredje alternativ til ejermæssig adskillelse og ISO, som flere af de store EU-lande efterlyser, formentlig vil lægge sig meget tæt op ad den nuværende situation, hvilket man fra dansk side må anse for særligt uønskværdigt.

Med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed, regulatoren, er Danmark betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man finder for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning. Det er centrale energipolitiske opgaver, der bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet.

Danmark kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber udøver markedsmagt er man fra dansk side principielt enig i, at de skærpede regler for ejermæssig adskillelse eller ISO mellem produktion, distribution og transmission – også skal gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene i Danmark er problemstillingen ikke aktuel her. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye øst-europæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de således adskilte transmissionsoperatører kan blive opkøbt af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og bringe de pågældende landes forsyningssikkerhed i fare.

En velfungerende tredjelandebestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtager med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes sektorspecifikt, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

Danmark støtter, at samarbejdet mellem transmissionsoperatørerne styrkes. Dog er det vigtigt, at et sådant samarbejde sker under forudsætning af, at der gennemføres en effektiv adskillelse, enten ejermæssig eller i kraft af en effektiv ISO. Et øget samarbejde mellem ineffektivt adskilte transmissionsoperatører risikerer at virke imod hensigten, fordi samarbejdet kan drejes i retning af karteldannelser, hvor varetagelse af de vertikalt integrerede ejeres interesser fremmes.

5. Forhandlingsituationen

Generelt

Forhandlingerne har indtil videre fokuseret på de to direktiver for henholdsvis el og gas samt forordningen om et agentur for samarbejde mellem regulatorerne, og den følgende fremstilling beskriver den samlede status for disse tre forslag. Med hensyn til forslagene til reviderede forordninger for grænseoverskridende handel med el og gas har der kun været indledende drøftelser.

Der er generelt en bred opbakning til forslagens målsætninger om at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. En gruppe lande, herunder Tyskland, Frankrig, Østrig, Slovakiet, Bulgarien, Grækenland, Luxembourg og Letland er dog afvisende over for den foreslåede fremgangsmåde. Det gælder især med hensyn til kravet om strukturelt at adskille transmissionsansvaret fra vertikalt integrerede energivirksomheder. Holland, UK, Rumænien, Portugal, Belgien, Spanien, Sverige, Italien og Danmark har taget mest positivt imod pakken, som den foreligger. Lande som Polen, Irland og Tjekkiet støtter ejermæssig adskillelse i elsektoren.

Generelt har der i forhandlingerne udkrystalliseret sig fire hovedspørgsmål, nemlig effektiv adskillelse, bestemmelser om nationale tilsynsmyndigheder, oprettelse af et EU-agentur og 3. landsklausulen.

Det vigtigste og politisk langt det mest kontroversielle er spørgsmålet om ejermæssig adskillelse, hvor der er to grupper, henholdsvis anført af Storbritannien, Holland, Spanien og Danmark og Tyskland/Frankrig med meget modsatte synspunkter. Der eksisterer imidlertid også en mindre mellemgruppe bestående af en række af de nyeste EU-medlemmer, hvis stillingtagen vil være vigtig i forbindelse med et kommende kompromis.

Modstanderne af ejermæssig adskillelse fører en meget hård, og indtil videre en kompromisløs linje i forhandlingerne og afviser såvel ejermæssig adskillelse som ISO'en som alternativ. Modstandergruppen mener, at ejermæssig unbundling vil ødelægge de synergier, der ligger i at være ét selskab, og det vil underminere selskabernes mulighed for at klare sig i konkurrencen i forhold til andre store energiselskaber uden for EU. Modstandergruppen stiller sig desuden grundlæggende spørgsmålstejn ved, om erfaringerne i lande med ejermæssig adskillelse har været gode.

Det er dog også bemærkelsesværdigt, at en relativ stor gruppe af lande ønsker ejermæssig adskillelse, og at nogle af disse lande også vil kunne leve med ISO'en. Lande som Cypern, Malta, Estland og Litauen synes mest optaget af at opnå undtagelse fra kravet om ejermæssig adskillelse for små, isolerede markeder.

Mest fremskridt i forhandlingerne er der i forslagens del om de nationale tilsynsmyndigheders rolle. Her står medlemsstaterne mindre splittet og synes enige i, at Kommissionen på nogle områder er gået for vidt og har givet regulatorerne en for bred og for politisk opgaveportefølje.

Bestemmelser vedrørende investeringer fra tredjelande er også et politisk vigtigt element i pakken, især for nogle af de nye østeuropæiske lande. Det er formentlig et nødvendigt element i en mulig løsning, som kan bane vejen for betydelige støtte til ejermæssig adskillelse, men rejser også principielle spørgsmål om frihandel, protektionisme og mulig afsmittende effekt på andre områder.

Tredje option

Modstanderne af ejermæssig adskillelse og ISO'en, ført an af Frankrig og Tyskland, har ultimo januar 2008 fremlagt et forslag til en alternativ løsning af kravet om effektiv adskillelse, den såkaldte EEU (Effective and Efficient Unbundling). Foruden de to lande er forslaget også underskrevet af Østrig, Luxembourg, Grækenland, Slovakiet, Bulgarien og Letland. Regelsættet bygger på krav om regnskabsmæssig, ledelsesmæssig og fysisk adskillelse (kinesiske mure) og styrket kontrol af TSO'en af den nationale regulator, frem for en egentlig ejermæssig adskillelse. TSO'en kan fortsat være en juridisk enhed inden for det integreret selskab. Direktør og bestyrelsesmedlemmer må ikke have interesser i produktion og handel med energi, og skal godkendes af tilsynsmyndighed. Forslagsstillere mener, at øget regulering og overvågning vil være tilstrækkeligt til at forhindre interessekonflikter. Forslaget bygger på, at regulator skal sikre, at TSO'en optræder neutralt.

Forslaget er blevet mødt med kritik også fra Kommissionen. Kritikken går overordnet på, at EEU'en ikke føjer afgørende nyt til de allerede eksisterende krav om regnskabs- og ledelsesmæssig adskillelse i den 2. liberaliseringspakke. For Kommissionen ligner den foreslåede model derfor blot en god implementering af 2. liberaliseringspakke, men er dog ifølge Kommissionen et tilbageskridt på nogle områder. Kommissionen finder ikke, at forslaget lever op til Det Europæiske Råds konklusioner om, at der er behov en effektiv adskillelse af forsyning og produktion fra transmissions aktiviteter, og Parlamentets betænkning om, at ejermæssig adskillelse er det mest effektive instrument til det. Kommissionen har dog samtidig givet udtryk for, at den er indstillet på at bidrage til et kompromis på grundlag af EEU-optionen, og det forventes, at den snarest fremlægger et non-paper herom, med de opstramninger, der er nødvendige for at forslaget efter Kommissionens opfattelse lever op til mandatet fra forårstopmødet. Det slovenske formandskab forventes også at være indstillet på at finde et kompromis, der går langt i retning af EEU-modellen.

Tempoet i beslutningsprocessen

I lyset af det kommende Europa-Parlamentsvalg i 2009 og efterfølgende udskiftning af Kommissionen spiller tidsfaktoren en vigtig rolle. Kommissionen synes angiveligt indstillet på, at sende et hurtigt kompromis om liberaliseringspakken i løbet af første halvår af 2008 med henblik på at lukke denne sag, så man kan koncentrere alle kræfter om klima- og energipakken. Danmark er sammen med UK og Holland enige med Kommissionen i behovet for en hurtig beslutningsproces. Imidlertid kan den markante uenighed om reglerne for ejermæssig adskillelse føre til, at processen trækker ud. Formandskabet arbejder derfor ihærdigt for, at der hurtigst muligt opnås enighed om regler om effektiv adskillelse i eldirektivet. De øvrige elementer i 3. liberaliseringspakke forventes at kunne falde på plads relativt hurtigt herefter.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt naturgasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige naturgaspriser. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold og i dets ressourcebehov. Forslaget skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningsikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007.

3. (c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af etagentur for samarbejde mellem energimyndigheder 2007/0197 (COD).

KOM(2007)530 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om etagentur for samarbejde mellem energitilsynsmyndighederne er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Formålet er på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder i medfør af el- og gasdirektiverne, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats. Agenturet skal ses

som en delvis institutionalisering af det frivillige samarbejde, der finder sted i "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Forslaget har været drøftet et par gange i energiarbejdsgruppen. De væsentligste udeståender vedrører spørgsmålet om Agenturets indflydelse og slagkraft, herunder Kommissionens rolle i Agenturet.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

Der stilles forslag om at oprette et EU agentur for samarbejde mellem energimyndighederne, med det formål på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder, som er nævnt i artikel 22a i el-direktivet og artikel 24a i gasdirektivet, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats.

Kommissionen nedsatte i 2003 en uafhængig rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". ERGEG fik til opgave at fremme rådslagning, samordning og samarbejde mellem de regulerende myndigheder i medlemsstaterne og mellem disse myndigheder og Kommissionen med det formål at konsolidere det indre marked for elektricitet og naturgas. ERGEG blev sammensat af repræsentanter for de nationale regulerende myndigheder.

Kommissionen finder, at ERGEG de senere år har ydet et særdeles positivt bidrag til udviklingen af det indre marked for gas og elektricitet ved at udstede ikke-bindende retningslinjer og rette henstillinger og udtalelser til Kommissionen. Oprettelsen af ERGEG har dog ikke ført til virkelige fremskridt hen imod opstillingen af fælles standarder og fremgangsmåder, som er nødvendigt for at virkeliggøre handel på tværs af grænserne og udvikling af i første omgang regionale markeder og i sidste ende et europæisk energimarked.

Den stigende kompleksitet i el- og gassektoren og krydsfeltet mellem forskellige økonomiske interesser har vanskeliggjort den nuværende fremgangsmåde inden for ERGEG. Beslutningstagning i ERGEG kræver i praksis enighed blandt de 27 regulerende myndigheder og mere end 30 transmissionssystemoperatører. Denne procedure giver ikke tilfredsstillende resultater.

Denne situation har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens". Disse tiltag har dog ikke ført til en effektiv evne til at træffe de nu nødvendige afgørelser i vanskelige spørgsmål.

De tekniske forskrifter, som elselskaber i øjeblikket må arbejde efter, "grid-codes", er meget forskellige fra medlemsstat til medlemsstat og ofte ikke engang ens inden for samme med-

lemsstat. Disse regler er nødt til at nærme sig hinanden for til sidst at blive harmoniseret, hvis energimarkedene i EU skal kunne fungere effektivt.

Kommissionen har vurderet forskellige muligheder for, hvordan de nødvendige opgaver kan tilrettelægges, herunder om Kommissionen ville være i stand til at løse dem selv.

Kommissionen har imidlertid konkluderet, at de pågældende temmelig tekniske opgaver bedst kan løses af en særlig enhed, som er delvist uafhængig af Kommissionen. Både Det Europæiske Råd på mødet i foråret 2007 og Europa-Parlamentet, i den senere tids beslutninger, har tilsluttet sig en mekanisme til samarbejde mellem regulatorerne.

Kommissionen kom til den konklusion, at hvis der skulle oprettes et uafhængigt organ, der kunne stille forslag til Kommissionen om grundlæggende afgørelser og selv træffe reguleringsafgørelser med bindende virkning for tredjeparter om tekniske detailspørgsmål, der uddelegeres til det, så ville den eneste løsning være at oprette et "agentur".

Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Agenturet skal fastlægge procedurer for samarbejde mellem nationale myndigheder, hvor mere end en medlemsstat er involveret. Det gælder særligt hvad angår udveksling af oplysninger og fordelinger af kompetence.

Agenturet skal også føre myndighedstilsyn med det tiltænkte institutionaliserede samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne. Agenturet vil få ansvaret for at overvåge og kontrollere aktiviteterne i det europæiske net af transmissionssystemoperatører på både el- og gasområdet. Agenturet vil navnlig skulle gennemgå systemoperatørernes tiårige investeringsplaner og udarbejde tekniske og kommercielle regler. Det er tanken, at inddragelsen af agenturet får central betydning for sikringen af, at samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne foregår på en effektiv og gennemskelig måde, der gavner det indre marked.

Agenturet vil også komme til at træffe afgørelser i enkeltsager i grænseoverskridende spørgsmål. Det foreslås, at agenturet får myndighed til at træffe afgørelser i enkeltsager, hvor der anmodes om undtagelser for infrastruktur anlæg af europæisk interesse, og til at afgøre, hvilket reguleringsystem der skal anvendes på infrastruktur, som berører mere end én medlemsstats territorium. Agenturet skal derudover træffe specifikke afgørelser om tekniske enkeltspørgsmål, som overlades til agenturet i medfør af særlige retningslinjer, der vedtages ved en udvalgsprocedure (komitologi) i overensstemmelse med gas- og eldirektiverne.

Endelig foreslås det, at agenturet skal varetage almindelige rådgivningsopgaver. Generelt skal agenturet optræde som rådgiver for Kommissionen, hvad angår spørgsmål om regulering af markedet, og kan eventuelt udstede ikke-bindende retningslinjer for at skabe opmærksomhed om god praksis blandt de nationale reguleringsmyndigheder. I enkeltsager foreslås det at give agenturet beføjelser til at behandle afgørelser truffet af nationale regulerende myndigheder og forelægge en udtalelse herom for Kommissionen. Hvis agenturet træffer afgørelse, vil den kun være bindende i bestemte tekniske situationer, der udtrykkeligt er fastlagt i forordningen og

direktiverne eller for enkeltsagers vedkommende i bindende retningslinjer. Agenturet har ingen politisk skønsmargen uden for denne ramme.

Hvis samarbejdet mellem transmissionssystemoperatører eller afgørelser truffet af de nationale myndigheder truer konkurrencens effektivitet og markedets evne til at fungere, skal agenturet omgående underrette Kommissionen, som derpå kan træffe de nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe situationen.

Kun Kommissionen kan træffe grundlæggende afgørelser. I disse tilfælde er agenturets opgave rent forberedende og rådgivende. Kommissionens juridiske tjeneste har omhyggeligt gransket teksten ud fra disse synspunkter for at sikre, at agenturet ikke får nogen skønsmæssige beføjelser til at træffe grundlæggende afgørelser.

Den institutionelle opbygning af agenturet for samarbejde mellem energimyndigheder og principperne for styring af det bygger i hovedsagen på de normale regler og praksis for Fællesskabets reguleringsorganer.

Der skal dog tages særligt hensyn til myndighedsfunktionens nødvendige uafhængighed. Derfor foreslås det, at der ved siden af en bestyrelse, som bliver ansvarlig for alle administrative og budgetmæssige anliggender, oprettes et repræsentantskab med medlemmer fra samtlige medlemsstater med ansvar for alle reguleringsmæssige anliggender og afgørelser. Bestyrelsen består af 12 medlemmer, hvoraf seks medlemmer udpeges af Kommissionen og seks af Rådet. Direktøren, som bestyrelsen udnævner efter høring af repræsentantskabet, udvælges på grundlag af en liste, som indstilles af Kommissionen. Direktøren repræsenterer agenturet og har ansvaret for den daglige ledelse. Dertil kommer et klagenævn, som behandler klager over agenturets afgørelser.

Det foreslås, at agenturet på baggrund af de opgaver, det pålægges, får en begrænset stab på 40-50 mennesker.

De samlede årlige udgifter til agenturet anslås til ca. 6-7 mio. EUR, heraf 5 mio. euro til personaleudgifter. De årlige omkostninger til agenturet dækkes af tilskud fra Fællesskabet. Agenturet får begrænsede indtægter fra gebyrer, der opkræves af tredjeparter, når agenturet træffer visse afgørelser.

2. Gældende dansk lovgivning på området og forslagets konsekvenser herfor

Der er ingen gældende dansk lovgivning på området for så vidt angår et EU agentur. El- og gasforsyningsloven regulerer alene det nationale myndighedstilsyn. Forordningen vil få direkte retsvirkning i Danmark og umiddelbart ses der ikke at være bestemmelser i dansk lov som er i modstrid med forslaget.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fæl-

lesforbund - 3F, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF, og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukaritsk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

EU-agentur for samarbejde mellem energimyndigheder

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Energitilsynet og LO støtter Kommissionens forslag om oprettelse af et EU-agentur til fremme af samarbejdet mellem de nationale regulatorer.

Energitilsynet påpeger vigtigheden af, at der trækkes en klar skillelinje mellem de nationale regulatorers og agenturets kompetencer.

Energitilsynet rejser endvidere en række spørgsmål af organisatorisk karakter, og finder det uheldigt, at agenturet kan finansieres ved bl.a. frivillige bidrag, da det kan virke problematisk i forhold til agenturets uafhængighed og neutralitet.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

4. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet over for forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen. Regeringen enig i, at den uafhængige rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)", som Kommissionen nedsatte i 2003, ikke længere i tilstrækkelig omfang kan løfte opgaver af fælles og grænseoverskridende karakter, og at de opgaver bedst kan varetages af en særlig enhed, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen.

5. Forhandlingssituationen

Forslaget har været drøftet på to møder i Energigruppen. Der er generelt en bred opbakning til forslagetets målsætninger om etablere et organ på Fællesskabsniveau til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Nogle lande er dog skeptiske over for, hvorvidt dette organ skal være i form af et agentur. Andre har forbehold over for agenturets beføjelser i relation til de nationale regulatorer og transmissionssystemoperatørerne.

En mindre gruppe lande har udtrykt sig decideret kritisk over for agenturet. Enkelte lande mener, at agenturet kun bør være rådgivende og ikke kunne træffe bindende beslutninger. Et enkelt land har ligesom i forhold til andre elementer i Kommissionens samlede liberaliseringspakke problemer med agenturet angiveligt af forfatningsmæssige årsager.

Et enkelt land finder modsat, at agenturet bør have en stærkere rolle, især en mere overvågende rolle i forhold til transmissionssystemoperatørerne.

Det er forventningen, at der kan opnås enighed om at etablere et EU agentur. Men i og med at Agenturet er en tæt integreret del af de foreslåede ændrede el- og gasdirektiver må det forventes, at den endelige opgaveportefølje og i hvilket omfang agenturet kan træffe bindende beslutninger, først at blive endelig fastlagt, når medlemsstaterne kender rækkevidden af de samtidige foreslåede ændringer i el- og gasdirektiverne. Dette gælder ikke mindst spørgsmålet om, hvor restriktiv en adskillelse der kommer til at gælde for de transmissionssystemansvarlige fra de kommercielle aktiviteter. Det vil have en afgørende betydning i forhold til om agenturet bør have en mere overvågende rolle over for transmissionssystemoperatørerne.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt el- og gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige el- og gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

En vigtig funktion i processen hen mod et velfungerende indre energimarked er samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne. Den nuværende fremgangsmåde med et frivilligt samarbejde har ikke givet tilstrækkeligt tilfredsstillende resultater. Det har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens", men ikke ført til de nu nødvendige afgørelser af vanskelige spørgsmål.

Kommissionen konkluderer, at de opgaver, der må løses, bedst kan varetages af en særlig enhed på fællesskabsniveau, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen, og at den eneste farbare vej vil være at oprette et "agentur".

I det danske EU-indspil fra oktober 2006 foreslog man, at der etableredes en europæisk regulator til at sikre den nødvendige harmonisering og koordinering af tilsynsfunktionen i forhold til el- og gasmarkederne. Regeringen er enig i, at Kommissionens forslag om et agentur for samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne kan tilgodese behovet for harmonisering og koordinering, som ikke kan løses på nationalt grundlag alene eller gennem frivilligt samarbejde. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007.

3. (d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling.

KOM(2007)531 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af forordning om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes. De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastruktur anlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt

artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Europa-Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor³ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om grænseoverskridende elektricitetsudveksling tilpasses, så det indre elmarked kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel UCTE (Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet) og EASEE-gas (European Association for the Streamlining of Energy Exchange). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om grænseoverskridende elektricitets udveksling indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"
- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften.
- Investeringsplanlægning.

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det som forslaget tilføjer denne proces er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Under de nuværende regler kan større nye infrastrukturanlæg undtages fra reglerne om reguleret tredjepartsadgang for en periode, der fastsættes på forhånd. For flere infrastrukturanlæg, der er færdigopført eller under opførelse, herunder sammenkoblingslinjer for gas og elektricitet samt LNG-anlæg, er der gjort brug af denne mulighed. Den har hjulpet med til at fremme projekter, der gavner forsyningssikkerheden og konkurrencen.

De hidtidige erfaringer viser dog, at både projektudviklere, regulerende myndigheder og Kommissionen kunne have gavn af en strømlinet procedure for ansøgning om og bevilling af undtagelser samt af en tydeliggørelse af visse af betingelserne. Derfor foreslår Kommissionen i forordningen, at der udstikkes retningslinjer til støtte for ansøgere og myndigheder, når de skal realisere betingelserne i en undtagelse. For at sikre, at det ikke desto mindre er muligt for markedet at udnytte undtagne infrastrukturanlæg optimalt, foreslås det, at mindstekravene til nye infrastrukturanlæg om kapacitetsallokering og om regler for håndtering af overbelastningssituationer (hvor kapaciteten viser sig begrænsende), gøres til generelle krav.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På elområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuserer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i engrospriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, samt omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

Endelig skal det nævnes, at reglerne om, hvad flaskehalsindtægter kan anvendes til, indsnævreres til at kun at kunne anvendes til (1) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed, og til (2) netinvesteringer, der bevarer eller forøger samkørlingslinjernes kapacitet. Det vil ikke længere være muligt at bruge indtægterne til nedbringelse af tarifferne.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser for denne

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fællesforbund - 3F, Forbrugerrådet, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Landbrugsrådet, LO, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF, og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formaliseret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov for særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun, når der er ud-sigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gennemsigtighed

HTS støtter større gennemsigtighed på el- og gasmarkedet.

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tankerne om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundsøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettarriffen.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

4. Dansk holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Danmark kan tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnettene fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

Danmark er positiv over for det skærpede krav om at øremærke flaskehalsindtægter fra transmission til at fastholde og udbygge forbindelserne mellem landene, hvilket synes at være en god og gennemsigtig løsning.

Danmark støtter forslaget om øget gennemsigtighed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

Fra dansk side støttes forslaget om dispensation fra tredjepartsadgang i en nærmere specificeret periode fra sag til sag, som kan være et vigtigt redskab til at stimulere investeringslysten. Danmark finder dog, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at der er tale om særligt risikofyldte investeringer eller at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende transmissionsinvesteringer. Samtidig er det dansk holdning, at dispensation bør gives af Agenturet og med Kommissionens godkendelse med høring af de nationale regulatorer.

5. Forhandlingssituationen

Forslaget har kun været genstand for en indledende drøftelse. Formandskabet ønsker at koncentrere forhandlingerne om de øvrige elementer i den samlede 3. liberaliseringspakke, her-

under de foreslåede ændringerne i el- og gasdirektiver samt forordningen om etableringen af et EU agentur.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt elmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige elpriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007.

3. (e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet.

Resumé

Forslaget om ændring af forordning om betingelser for adgang til naturgastransmissionsnet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende handel med naturgas ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. De forslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor⁴ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om adgang til naturgas-transmissionsnet tilpasses, så det indre marked for naturgas kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De forslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel UCTE (Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet) og EASEE-gas (European Association for the Streamlining of Energy Exchange). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om betingelserne for adgang til naturgas-transmissionsnet indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"
- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften.
- Investeringsplanlægning.

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det som forslaget tilføjer denne proces er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På naturgasområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuserer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i engrospriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Det eksisterende direktiv om det indre gasmarked fastsætter, at når lagerfaciliteter er afgørende for forsyningen af kunderne, skal lageroperatørerne give tredjeparter adgang. Direktivet stiller imidlertid kun principielle krav og lader medlemsstaterne have stor frihed til at udforme deres regelværk. I forbindelse med Madrid-forummet er der udarbejdet frivillige retningslinjer for, hvordan lagersystemoperatører bør håndtere tredjepartsadgang. Det har imidlertid vist sig, at gennemførelsen af disse retningslinjer alt i alt er for ringe. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan lagersystemoperatører skal tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for lagerkapacitet at udvikle sig. Disse regler skulle kunne sikre, at al den lagerkapacitet, der står til rådighed for tredjeparter, udbydes på markedet uden diskrimination og på en gennemsigtig måde, og at der lægges en kraftig dæmper på kapacitetshamstring.

LNG får stadig større betydning for EU's gasforsyning, og masser af investeringer i LNG-terminaler er planlagt eller under iværksættelse. Derfor er der behov for gennemsigtige regler for adgang til LNG-terminaler. Det nuværende direktiv indeholder kun et generelt krav om, at adgangen skal reguleres, og det giver medlemsstaterne mulighed for forskellige fortolkninger. Kommissionen foreslår derfor, at der indføres klarere definerede regler for tredjepartsadgang til LNG-terminalerne. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan LNG-terminaloperatører bør tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for terminalkapacitet at udvikle sig.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

2. Gældende dansk lovgivning på området og forslagets konsekvenser herfor

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HTS, Håndværksrådet, Landbrugsraadet, LO, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Statens Byggeforskningsinstitut, Verdensnaturfonden – WWF, og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet spejdes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formaliseret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Gaslagre

Energitilsynet finder det positivt, at adgang til lagerkapacitet nu også forudsættes omfattet af gasforordningen, så der i højere grad kan skabes en fri og lige adgang til lager. Endvidere støtter Energitilsynet, at de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerselskaber nu bliver juridisk bindende via gasforordningen.

Gennemsigtighed

HTS støtter større gennemsigtighed på el- og gasmarkedet.

Energitilsynet finder det positivt, at der foreslås regler, som sikrer, at gaslagerselskaber skal give markedet detaljerede tekniske informationer samt informationer om kapacitet.

Diverse

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Energitilsynet ser afstandsafhængige tariffer på gasområdet som et effektivt princip til at skubbe markedet i gang, men mener, at princippet bør revurderes når der er opstået et velfungerende marked.

4. Dansk holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Danmark støtter herunder de strammere regler vedrørende fri og lige adgang til gaslagre samt kodificeringen af de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerselskaber.

Danmark kan tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnettene fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

Danmark er positiv over for det skærpede krav om at øremærke flaskehalsindtægter fra transmission til at fastholde og udbygge forbindelserne mellem landene, hvilket synes at være en god og gennemsigtig løsning.

Danmark støtter forslaget om øget gennemsigthed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

Fra dansk side støttes forslaget om dispensation fra tredjepartsadgang i en nærmere specificeret periode fra sag til sag, som kan være et vigtigt redskab til at stimulere investeringslysten. Danmark finder dog, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at der er tale om særligt risikofyldte investeringer eller at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende transmissionsinvesteringer. Samtidig er det dansk holdning, at dispensation bør gives af Agenturet og med Kommissionens godkendelse med høring af de nationale regulatorer.

5. Forhandlingssituationen

Forslaget har kun været genstand for en indledende drøftelse. Formandskabet ønsker at koncentrere forhandlingerne om de øvrige elementer i den samlede 3. liberaliseringspakke, herunder de foreslåede ændringerne i el- og gasdirektiver samt forordningen om etableringen af et EU agentur.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg, men blev forelagt Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007.